

BÖLÜM 28

Yaşlılıkta Transkültürel Yaklaşımlar

*Elçin ALAÇAM¹
Mualla YILMAZ²*

Öğrenme Hedefleri

1. Transkültürel yaklaşım ile ilgili kavramları tanımlayabilme
2. Transkültürel yaklaşım tanımını açıklayabilme
3. Transkültürel yaklaşımda bakım modellerini açıklayabilme
4. Yaşlılıkta transkültürel yaklaşımı açıklayabilme
5. Yaşlılıkta transkültürel yaklaşımda dikkat edilmesi gereken durumları açıklayabilme
6. Yaşlılıkta transkültürel yaklaşımı uygulayabilme

Bölüm Başlıkları

Giriş

Transkültürel Yaklaşım ile İlgili Kavramlar

Transkültürel Yaklaşımın Tanımı

Transkültürel Yaklaşımda Bakım Modelleri

Yaşlılıkta Transkültürel Yaklaşım

Yaşlılıkta Transkültürel Yaklaşımda Dikkat Edilmesi Gereken Durumlar

Örnek Vaka

Gözden Geçirme Soruları

Kaynaklar

¹ Uzm. Hemş., Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Programı Doktora öğrencisi, elcin-unal@hotmail.com, ORCID iD:0000-0003-4901-8642

² Prof. Dr., Mersin Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD, mualley69@gmail.com, ORCID iD: 0000-0003-2685-4306

4. I)Zaman

II)İletişim

III)Biyolojik değişken

Transkültürel Değerlendirme Modeli'nde yukarıda belirtilen kavramlardan hangisi/hangileri yer almaktadır?

A) Hepsi

B) Yalnız I

C) Yalnız II

D) I,II

E) I,III

5. Transkültürel yaklaşım uygulamaları düşünüldüğünde aşağıdakilerden hangisi yaşlı bakımında yer almamaktadır?

A) Yaşlı bireylerin kültürel özellikleri bakım planına dahil edilmelidir.

B) Yaşlı bireylerin kültürel uygulamalarının hepsine saygı duyulmalı ve bu uygulamaları yapmalarına izin verilmelidir.

C) Yaşlı bireylerin ailesi bakım planına dahil edilmelidir.

D) Yaşlı bireyler farklı dil kullanıyor ise aynı dili bilen sağlık çalışanı var ise bakım planına dahil edilmelidir.

E) Yaşlı bireylerin bakımına yönelik multidisipliner yaklaşım uygulanmalıdır.

Cevap anahtarı; 1. D; 2. C; 3. D; 4. A; 5.B

Kaynaklar

1. Çam O, Engin E. *Ruh sağlığı ve hastalıkları hemşireliği bakım sanatı*. Ankara: İstanbul Medikal Yayıncılık; 2014.
2. World Economic Forum, Harvard School of Public Health. *The global economic burden of non-communicable diseases*. Geneva, World Economic Forum, 2011.
3. World Health Organization. *Mental Health Action Plan 2013-2020*. [Online]https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/89966/9789241506021_eng.pdf;jsessionid=28E67E382A8A54098225D56832E5B97A?sequence=1 [Erişim tarihi: 20.04.2023]
4. Fung HH, Jiang D. Cross-cultural Psychology in Aging. Schaie KW, Willis SI. (ed) In: *Handbook of the Psychology of Aging*. Academic Press; 2016. p. 323-334.
5. Döner NH, Yıldırım Y. Yıllara hayat katabilmek: Meleis'in perspektifinden yaşlılık. *Türk Hemşireler Derneği Dergisi*. 2021; 2(2): 78-87.

6. Institute of Career Research. *Career as a nurse (RN): Geriatric nursing*. (Institute Research; No. 887). Institute of Career Research; 2009.
7. Townsend M. *Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliğinin Temelleri* (Celale Tangül ÖZCAN, Nermin GÜRHAN, Çev. Ed.) Akademisyen Yayınevi; 2016.
8. Clark MJ. *Community health nursing*. New Jersey: Upper Saddle River; 2008 p. 494
9. Salles N, Lafargue A, Cressot V, et al. Global geriatric evaluation is feasible during interactive telemedicine in nursing homes. *European Research in Telemedicine*. 2018; 6:59-65.
10. Yıldırım Usta Y. Yaşlılık ve Yaşlı Bireyin Bakımı. Akça Ay F (ed.) *Sağlık Uygulamalarında Temel Kavramlar ve Beceriler* içinde. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri; 2011. p. 666-671.
11. Tortumluoğlu G. Transkültürel hemşirelik ve kültürel bakım modeli örnekleri. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2004; 8(2): 47-57
12. Necipoğlu D, Bebiş H, Seviğ EÜ. Dezavantajlı gruplar (göçmen, mülteci, sığınmacı, gey, lezbiyen, mahkumlar ...) ve kültürel yaklaşım. Tanrıverdi G (ed.) *Kültürlerarası Hemşirelik* içinde. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2019. p.68-75.
13. Bolsoy N, Sevil Ü. Sağlık-hastalık ve kültürel etkileşimi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2006; 9(3):78-87.
14. Tortumluoğlu G. Hemşirelik bakımında kültürel yaklaşım ve önemi. *Journal of Human Sciences*. 2011; 8(1).
15. Bayık Temel A. Kültürlerarası (Çok kültürlü) hemşirelik eğitimi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2008; 11(2): 92-101.
16. Ilgaz A. Yaşlı bakımında kültürel yeterlilik süreci modelinin kullanılması. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2020; 7(3): 278-284. doi: 10.31125/hun-hemsire.834205
17. Thyli B, Hedelin B, Athlin E. Experiences of health and care when growing old in Norway-From the perspective of elderly immigrants with minority ethnic backgrounds. *Clinical Nursing Studies*. 2014; 2(3): 52-63.
18. Bayık Temel A. Çok Kültürlülük ve Kültürlerarası İletişimin Sağlık Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi. Esen E, Yazıcı Z (ed.) *Onlar Bizim Hemşehrimiz Uluslararası Göç ve Hizmetlerin Kültürlerarası Açılımı* içinde. Ankara: Siyasal Kitabevi; 2012. p. 43-73.
19. Price KM, Cortis JD. The way forward for transcultural nursing. *Nurse Education Today*. 2000; 20: 233-243.
20. Uçan Ö, Taşçı S, Ovayolu N. Transkültürel hemşirelik. *Nefroloji Hemşireliği Dergisi*. 2008; 5 (1-2): 66-69.
21. Minde GT. A culturally sensitive approach to Indigenous older Sami living with memory loss-disconnected from their environment and spirituality. *International Journal of Circumpolar Health*. 2021; 80(1). doi: 10.1080/22423982.2021.1964173
22. Mahoney JS, Carlson E, Engebretson JC. A framework for cultural competence in advanced practice psychiatric and mental health education. *Perspectives in Psychiatric Care*. 2006; 42(4): 227-237.
23. Ünal E, Altundal H, Yılmaz M. Kültürel Tetkinlik Gerçeği: LGBTİ ve Sağlık Hizmetlerinde Eşitsizlikler. Eti Aslan F, Sayiner FD (ed) *Hemşirelik ve Ebelik* içinde. Akademisyen Yayınevi; 2018.
24. König DG, Rakow K. The transcultural approach within a disciplinary framework: An introduction. *Transcultural Studies*. 2016; 2: 89-100.
25. Öztürk E, Öztaş D. Transkültürel Hemşirelik. *Batman University Journal of Life Sciences*. 2012; 1(1): 293-300.

26. Topbaş E, Bay H, Turan BB, Emir AH, Çıtlak U. Kültürlerarası hemşirelik kavramının yoğun bakıma yansımaları. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*. 2013; 17(1): 37-43.
27. Çakır Koçak Y, Sevil Ü. Kadın doğum kliniklerinde yatan hastalara kültürlerarası yaklaşım. *Türkiye Klinikleri*. 2015; 1(3): 52-61.
28. Minde GT. A culturally-sensitive approach to elderly care. *Gerontology & Geriatric Research*. 2015;4(5). Doi: 10.4172/2167-7182.1000241
29. Yılmaz Sezer N, Ballıkaya M, Spriewald S. Göçmenlere yönelik transkültürel yaklaşımlar; Berlin örneği: Deneyim paylaşımı. *Türkiye Klinikleri Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2021; 6(1): 172-178.
30. Tanrıverdi S, Söylemez N, Tanrıverdi O, ve ark. Türkiyede'ki mültecilere transkültürel hemşirelik yaklaşımı. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2018; 7(1): 40-44.
31. Lenny CH, Peng YQ. Efficacies of different methods of teaching transcultural nursing practice in China. *Chinese Nursing Research*. 2014; 1: 17-24.
32. Tosun B, Yava A, Dirgar e, ve ark. Addressing the effects of transcultural nursing education on nursing students' cultural competence: A systematic review. *Nurse Education in Practice* 2021; 55: 103171.
33. Hadziabdic E, Hjelm K. Establishing a culturally specific nursing home for Finnish-speaking older persons in Sweden: A case study. *Nursing Open*. 2018: 1-7.
34. Karalar BC, Yıldırım Y, Şenuzun Aykar F, ve ark. After death care according to transcultural nursing model. *Journal of Health Sciences Institute*. 2022; 7(3): 244-250. doi: 10.51754/cusbed.1052153.